

V 22: Sedláčková stezka

Písek – plynová lávka – Písek 11 km

plynová lávka – Vráž st. 7 km

plynová lávka – Vrcovice 3 km

Před výstavbou Orlické přehrady byl tento výlet z Písku až ke Zvíkovu velmi oblíben. Přehradou došlo ke vzednutí vody a bylo tak zaplaveno mnoho krásných a romantických míst. Kolem řeky bylo i mnoho usedlostí, mlýnů, kde byla vždy možnost občerstvení. Na začátku této cesty se setkáme ještě s tekoucí řekou, která si zde hloubí své koryto od třetihor.

Doprava

vlakové spojení Vráž – Písek (směr Protivín); Vrcovice – Písek (směr Ražice)

Popis cesty

Z Velkého náměstí přes park, do ulice Tyršova, Lázeňská a Alšovou ulicí až k Jiráskovu mostu. Tato cesta je dobře značena červenou i zelenou pásovou značkou. Půjdeme kolem čističky vody, kde byl při stavbě nalezen zlatorudný mlýn, přejdeme most a půjdeme dále po červené pásové značce. Půjdeme „kaňonem“ řeky až 70 m hlubokém. Před koncem naší cesty bude po naší i pravé straně řeky hodně chat. Náš výlet ukončíme u plynové lávky. Nic nebrání tomu, abychom pokračovali dále ke Smetiprachu a Jistci. Je to však výlet na celý den. Přesto Vám jej popíšeme. Za Smetiprachem po 200 m můžete odbočit po zeleném psaníčku do obce Vráž. Přes obec, kolem sanatoria, na železniční stanici a vrátit se do Písku vlakem. Nebo pokračovat stále po červené pásové značce přes Jistec k nádraží Vráž. Obě cesty jsou přibližně stejně dlouhé.

Ukončíme-li naši cestu u plynové lávky, přejdeme po ní na druhou stranu. Plynová lávka byla přemostění řeky pro tranzitní plynovod a má po stranách lávky pro pěší. Při náledí a větším větru se přechod nedoporučuje. Lávka nahradila bývalé přívozy. V okolí jsou snahy obnovit zbořené domy. Bohužel na místě bývalých mlýnů byly postaveny chaty. Přes tyto chaty půjdeme po pásové zelené značce asi kilometr a můžeme odbočit doleva po neznámé cestě do obce Vrcovice. Ze vsi půjdeme po žluté značce na nádraží a vlakem se vrátíme do Písku. Nepůjdeme-li do Vrcovic, budeme pokračovat stále po zelené značce až k Jiráskovu mostu a v opačném směru se vrátíme na Velké náměstí.

Popis míst

Bohuslavce – návrší (468 m). Jihozápadně od tohoto návrší, na pravém břehu Otavy, jsou v lese dosud patrné příkopy a valy hradiště z počátku doby bronzové.

Borečnice – za plynovou lávkou po levé straně je nedaleko obec Borečnice. O této vsi je první písemná zmínka z roku 1354, kdy byl Jakub z Borešnice (jak se obec do roku 1918 nazývala) místopurkrabím v Písku. V 19. století obec třikrát vyhořela. Jako v každé rekreační obci i zde klesl počet místních obyvatel. Oproti 210 v roce 1880 je dnes místních několik desítek. K Borečnici do Panského mlýna zacházel rád Václav Špála při svých cestách ke Smetiprachu, kde svou sytou modří oslavoval řeku Otavu (v Národní galerii obraz Na Otavě před bouří z r. 1929, jiný z r. 1927 s názvem Mlýn).

Kavkovna – proti Borečnici na druhém břehu řeky je Kavkovna. Je to místní název podle majitele bývalého hospodářství. Při nižším stavu vody je patrný bývalý jez.

Mlýny – vodní energie řeky byla využívána k různým účelům. Mimo jiné i v mlynářství. Jen v samém Písku byly čtyři mlýny. Mezi malebnými skalami a zalesněnými stráněmi dále po řece až k Jistci bylo dalších šest mlýnů. Každý z mlýnů měl svůj vlastní život, krásnou přírodu, čistou tekoucí vodu, řeku plnou ryb. Na chytání ryb se používaly tzv. slupy. Slup je lapadlo ryb sestavené ze žlabu a děrované bedny. Do jezu se vloží žlab, široký 1 m a vysoký 60 cm, tak, že na konci proti přítoku je stavítko pro regulování množství vody. Druhý konec

VYCHÁZKA V 22: Sedláčkova stezka

žlabu ústí do děrované bedny. Při lovu se otevře stavítka a ryby jsou strhávány proudem do bedny. Do slupu se lovili hlavně úhoři a jiné ryby žijící v toku. Velmi často voda strhne do bedny mladé ryby a tím se slup stává škodlivým zařízením, je-li obsluhován nesvědomitým držitelem. Byl vhodný pro lov úhořů, kteří unikali po proudu z našeho území do moře. Podřadnější ryby se rozdávaly mléčům, ostatní se nosily prodávat do píseckých hostinců. Velkým problémem pro obyvatele mlýna byly ledy a povodně. Povodně přicházely zpravidla po tání ledu. Nad mlýnským kolem byly tzv. zbraně. Na dno řeky byly umístěny mohutné kmeny starých buků a na ně třemi řadami kmeny slabší. Toto zařízení mělo tříštit ledové kry, aby nerozlámaly mlýnské kolo. Potřeboval-li se někdo dostat na druhou stranu řeky, byly zde i pramice pro převoz. Zpravidla ve mlýnech bylo k dostání dobré domácí jídlo a pití.

Otava – příloha P 1 řeka Otava

Smetiprach – o Smetiprachu byla již zmínka ve starých českých Zemských knihách ve 14. století. Nejstarší matrika, ve které se uvádí jméno majitele mlýnu Matěje Smetipracha, je z roku 1680. To proto, že mlynář byl kmotrem všech dětí v okolí. Název mlýnu je snad odvozen podle následující legendy. Měl zde chaloupku a milíře chudý uhlíř. Ten potřeboval odejít do Písku. Neměl nikoho, kdo by mu milíře pohlídal, a tak požádal o tuto službu třeba i čerta. Čert se skutečně objevil jako kulhavý mládenec. Ten však při hlídání zaspal a milíře spálil na smetě a prach. V nesnázích slíbil uhlíři, že změní smetě a prach ve zlato. Za zlato si uhlíř koupil mlýn. Smetiprach je jedno z míst spojených s vorařstvím na řece. V okolních stráních jsou dosud patrné tzv. „sklípky“, které sloužily vorařům jako úkryty před nepohodou. Zde se natočilo několik filmů např. Ohnivě léto, Řeka čaruje a další filmy, které režíroval Václav Krška. Jezdili sem herci Pešek, Nový, Dohnal, Šejbalová, Höger, Mandlová, Waleská, Kohout, Vášová a další. Rádi sem zacházeli trampové z tramských osad. Na Smetiprachu trávil za okupace dovolenou Eduard Bass. Ke svým románům z cirkusového prostředí získal hodně podkladů z vyprávění bývalého cirkusáka Filipa, bratra majitele mlýna.

Vráž – obec s lázeňským statutem. Do roku 1572 patřila Lobkovicům. V letech 1868–1875 zde Lobkovicové postavili lovecký zámek. Po roce 1881 byl přestaven v novogotickém slohu s kaplí a přeměněn na léčebné zařízení. V roce 1937 byly vybudovány funkcionalistické lázně, které patří k nejčistším tohoto stylu v jižních Čechách. Mezi Vráží a Dědovicemi je slatina používaná na léčení nemocí pohybového a nervového ústrojí. Ve vsi je kaple a několik lidových staveb. Při silnici na Ostrovec je rybník Landa, kde maloval Ota Bubeníček a grafik Josef Řeřicha. U potoka roste hojně lýkovec.

Vrcovice – v obci žil kolem poloviny 19. století zedník Josef Pánovec, jeden z mnoha stavitelů nejkrásnějších lidových staveb v mnoha okolních vesnicích v jižních Čechách. Při silnici do Písku stojí pomník na paměť zrušení roboty. V okolí obce se ve středověku těžilo zlato.

Zlatorudný mlýn – při stavbě čističky vody bylo nalezeno ojedinělé technické zařízení ze středověku na získávání zlata z rudy – zbytky mlýna na drcení zlatonosné rudy. Vedle základních trámů mlýna byly odkryty četné rýhované kameny na mletí rudy a dřevěná deska na rýžování zlata. Celý objekt pochází z 2. poloviny 13. století nebo počátku 14. století. Po obtížné konzervaci byl mlýn umístěn v Prácheňském muzeu v oddělení „Zlato na Písecku“.